

ЕКОНОМІКА ТА УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВАМИ

Бабарика Я.В.

*здобувач кафедри виробничого менеджменту та агробізнесу,
Харківський національний аграрний університет імені В.В. Докучаєва*

Науковий керівник: Ульяновченко О.В.

*доктор економічних наук, професор, член-кореспондент,
Національна академія аграрних наук України*

СУЧАСНИЙ СТАН ТА ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ МОЛОЧНОЇ ГАЛУЗІ В УКРАЇНІ

На сучасному етапі розвитку України актуальним є питання розвитку продовольчого ринку, одним з яких є ринок молока та молочної продукції. За останні роки незалежності України у молочної промисловості спостерігаються негативні результати. Це: зменшення обсягів виробництва молочної продукції, нерозвиненість ринкової інфраструктури, зниження рівня споживання молока і молочних продуктів.

У наукових працях учених: В. Бойко, О. Шпичак, П. Саблука, В. Савицької, М. Ільчука, М. Пархомця, А. Мелюхін, А. Омеляненко, В. Островського, Г. Ткаченко, К. Ряполов та інших, знайшли відображення основні аспекти розвитку молочної галузі в Україні, Разом з цим постійна зміна організаційно-правових умов ведення господарства потребує подальших аналітичних та практичних досліджень.

За останні 20 років діяльність молокопереробних підприємств визначається рядом кризових тенденцій, пов'язаних, насамперед, із наростаючим дефіцитом сировини, зростанням цін на молочну продукцію при одночасному зниженні платоспроможного попиту населення, формуванням несприятливої кон'юнктури світового ринку молокопродуктів. Ефективний розвиток молокопереробної галузі безпосередньо залежить від стану молочного скотарства, у якому, на жаль, за останні роки спостерігаються негативні тенденції. Як свідчить світовий досвід, розвиток молочної галузі безпосередньо пов'язаний з виробництвом молока в крупних фермерських господарствах (крупнотоварне виробництво). В Україні на сьогоднішній день спостерігається протилежна ситуація: зростає виробництво молока в дрібних господарствах, приватному секторі та зменшується кількість молока, що вироблено сільськогосподарськими підприємствами. Існуючий перерозподіл виробництва молока між різними категоріями господарств створив передумови до незначного загострення конкуренції між виробниками молока з низьким рівнем інтенсивності. Так, на ринку молочної сировини фактичними монополістами впродовж останніх 10 років виступають невеликі господарства та приватні подвір'я.

У I півріччі 2013 року в Україні вироблено 5539,9 тис. т молока. Обсяги виробництва при цьому зросли на 0,6% порівняно з аналогічним періодом минулого року, в тому числі в сільськогосподарських підприємствах – на 1,5%, в господарствах населення – на 0,4% [2].

Найбільший приріст виробництва молока у січні-червні 2013 року проти I півріччя 2012 зафіксовано в Запорізькій (+6,1%), Тернопільській (+5,6%), Харківській (+3,2%), Рівненській (+3,0%), Полтавській (+2,6%) і Київській (+2,4%) областях. Господарства населення залишаються основними товаровиробниками, які формують пропозицію молока. Їх частка на ринку становить 76,6%.

Серед регіонів, де господарства населення у I півріччі 2013 року мали найбільшу питому вагу, окремо виділяються Закарпатська (98,5%), Івано-Франківська (96,9%) та Львівська (95,7%) області [2].

На нинішньому етапі розвитку сільського господарства в умовах СОТ дрібнотоварний сектор скотарської галузі вже не спроможний самостійно задовольнити потреби переробної промисловості у високоякісній сировині. Виробничі можливості господарств населення не дозволяють також сформувати потужний обсяг сировинної бази, а санітарно-гігієнічні умови отримання в них молока не забезпечують його належну якість та відповідність прийнятим державним стандартам.

Із загального обсягу проданого у I півріччі 2013 року господарствами населення переробним підприємствам незбираного молока у натуральному виразі за ДСТУ 3662–97 лише 41,4% його закуплено охолодженим до 10 °С [2].

Окрім цього, сільськогосподарські підприємства забезпечили перший та вищий ґатунок у загальній структурі закупленого молока, тоді як від господарств населення сировина надходила здебільшого II ґатунком.

На сьогодні однією з основних проблем молочного виробництва в країні є призупинення тенденції скорочення поголів'я корів, що відбивається на обсягах пропозиції продукції та якості продукції, яка виробляється на переробних підприємствах. Останні внаслідок дефіциту на ринку молочної сировини змушені її імпортувати та використовувати замітники рослинного походження.

Станом на 1 липня 2013 року в усіх категоріях господарств України нараховувалося 2607 тис. корів, в т. ч. 579,5 тис. голів у сільськогосподарських підприємствах різних організаційно-правових форм та 2027,5 тис. голів в господарствах населення [1].

Дослідження показало, що молочне виробництво в Україні має великі перспективи, насамперед – за рахунок стимулювання та нарощування внутрішнього попиту, а також при зваженій державній аграрній політиці підтримки галузі в усіх категоріях господарств та розвитку великотоварного виробництва.

Список використаних джерел:

1. Офіційний сайт Державної служби статистики України. [Електронний ресурс]. Режим доступу: www.ukrstat.gov.ua

2. Рентабельність виробництва молока [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://www.agro-business.com.ua/2012-07-07-14-39-23/1896-2013-11-25-08-38-43.html>

3. Чагаровский В.В. Европе наших молочных продуктов не будет / В Чагаровский // Бизнес. – 2012. – № 13 (1000). – С. 46-47.

Герасименко Ю.В.

*кандидат економічних наук, доцент,
доцент кафедри аграрного менеджменту,
Вінницький національний аграрний університет*

**ПРАЦЕВЛАШТУВАННЯ ЛЮДЕЙ З ІНВАЛІДНІСТЮ:
ПРОЯВ СОЦІАЛЬНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ ЧИ ОБОВ'ЯЗОК?**

*Всі різні – але всі рівні
(гасло Конвенції ООН про права інвалідів)*

Відповідно до Конвенції ООН про права інвалідів, яка була ратифікована в Україні 16 грудня 2009 року, особи з інвалідністю мають користуватися тими самими правами, що і всі інші люди [7]. Крім того, Закон України «Про основи соціальної захищеності інвалідів в Україні» гарантує забезпечення працевлаштування інвалідів на підприємствах [6], і встановлено норматив таких робочих місць: у розмірі 4% середньооблікової чисельності штатних працівників за рік, а якщо працюють від 8 до 25 осіб, – у кількості одного робочого місця [6, стаття 19]. За незабезпечення працевлаштування інвалідів за вищезгаданими нормативами застосовуються штрафні санкції [6, стаття 20]:

– для підприємств з нормативом робочих місць 4% – за кожне робоче місце, призначене для працевлаштування інвалідів і не зайняте інвалідом, сума в розмірі середньої річної заробітної плати;

– для підприємств, на яких працює від 8 до 25 осіб – сума в розмірі половини середньої річної заробітної плати.

Підприємства, установи і організації за рахунок коштів Фонду соціального захисту інвалідів або за рішенням місцевої ради за рахунок власних коштів, у разі необхідності, створюють спеціальні робочі місця для працевлаштування інвалідів, здійснюючи для цього адаптацію основного і додаткового обладнання, технічного оснащення і пристосування з урахуванням обмежених можливостей інваліда [8].

Відмова в укладенні трудового договору або в просуванні по службі, звільнення за ініціативою адміністрації, переведення інваліда на іншу роботу без його згоди з мотивів інвалідності не допускається, за винятком випадків, коли за висновком медико-соціальної експертизи стан його здоров'я перешкоджає виконанню професійних обов'язків, загрожує здоров'ю і безпеці праці інших осіб, або продовження трудової діяльності чи зміна її характеру та обсягу загрожує погіршенню здоров'я інвалідів [6, стаття 17].